

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket
Svenska språket, fördjupningskurs

SÅ SA HAN VÄL INTE, MAMMA - ÖVERFÖRING AV
SVORDOMAR TILL SVENSKA UNDERTEXTER I DEN
BRITTISKA FILMEN *BILLY ELLIOT*

Carina Taylor

C-UPPSATS, 15 högskolepoäng
Svenska språket, fördjupningskurs, SV1301
Vårterminen 2008
Handledare: Ingrid Sahlin

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att belysa en del av problematiken kring undertextning av utländska filmer. Analysen är begränsad till överföringen av svordomar till svenska undertexter i den brittiska filmen *Billy Elliot* (2000) och ger svar på bland annat följande frågor: Vilka funktioner fyller svordomar? Vilka strategier använder undertextare vid översättning av svordomar i talade repliker till skrift i undertexter? Vilken effekt har resultatet av överföringen?

Undertextning av film i olika media utförd av olika undertextare kan naturligtvis variera i utformning och kvalitet. Resultatet av överföring från tal till skrift i undertexter kan dels bero på normer, men också på undertextarens arbetssituation framförallt med tanke på tid och hjälpmedel. Oavsett undertextarens ambition, intention och arbetssituation bör det ligga i dennes natur att vilja använda de ingreppsstrategier som kräver minst justeringar av talet i replikerna. Trots detta finner jag ett relativt lågt antal av ingreppskategorin **strykning** i förhållande till vad jag hade förväntat mig. Det allra vanligaste ingreppet har visat sig vara **utbyte**.

Ingreppet **utbyte** är dock mer komplicerat att analysera än andra ingreppsstrategier eftersom det i en del fall har att göra med gradering av svordomar, vilket i sin tur är svårt att göra utan en omfattande undersökning. Jag har av denna anledning gjort ”dubbla” analyser för denna kategori. Genomgående kan sägas att den av mina analyser där svordomarna graderas efter styrka tyder på högre nedtonande effekt än den där ingen sådan gradering görs.

Jag tror att denna nedtonade effekt av svordomar i undertexter eventuellt kan påverka tittarnas förståelse av nyanser i engelskan och anser därför att mer forskning kring undertexter bör göras för att öka medvetenheten om dess effekt, särskilt med tanke på att undertexter utgör en stor del av den sammanlagda textmängd många människor läser.

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
2 Syfte	3
3 Teoretiska ramar	4
3.1 Översättningsteori.....	4
3.2 Forskning om undertextning	6
3.3 Överföring från tal till skrift.....	7
3.4 Översättning av svordomar	8
3.5 Begreppet svordom.....	9
3.6 Svordomarnas funktion.....	10
3.7 Gradering av svordomar	11
4 Metod	14
5 Material	16
6 Resultat/Analys	18
6.1 Känslostrop	19
6.2 Förnekelse	20
6.3 Ed	21
6.4 Förbannelse	22
6.5 Nedvärdering: tilltal.....	23
6.6 Nedvärdering: substantiv/fraser	24
6.7 Nedvärdering/förstärkning: adjektiv/adverb.....	25
6.8 Nedvärdering/förstärkning: verb	27
6.9 Förstärkning av frågepronomen	28
7 Resultatsammanfattning	29
7.1 Alla funktionskategorier	29
8 Diskussion.....	32
Litteraturförteckning.....	35
Bilaga: korpus	37

1 Inledning

Jag är intresserad av hur filmer med engelskt tal undertextas på svenska, vilket också är ämnet för denna uppsats. Mitt intresse grundar sig framförallt på två saker. Det ena är kommentarer angående undertextning från TV-soffan och det andra är det ökade filmtittandet och därmed läsandet av undertexter, vilket jag tror kan påverka tittarens förståelse och användning av nyanser i engelska uttryck.

Många gånger har jag suttit i TV-soffan och lyssnat på diverse åsikter om ”felöversättningar” i svenska undertexter gentemot de talade replikerna i engelska filmer, inte minst från mina tvåspråkiga barn. ”Så sa han väl inte, mamma” är en stående replik eftersom de automatiskt jämför det som sägs med det som återges i undertexterna och i ganska tidig ålder inser att allt som sägs inte överförs ordagrant. Jag brukar fråga om de har en bättre idé om vad som ska stå i undertexten och får ibland riktigt intressanta förslag, men oftast trasslar de först in sig i en massa alternativ för att sedan ge upp och inse att inget alternativ är det ultimata. Det är alltså lätt att kritisera undertextarnas arbete, men betydligt svårare att komma med ”bättre” lösningar på vad som ska återges i undertexterna, vilket naturligtvis beror på att överföringen från talade repliker på ett språk till undertexter på ett annat språk är betydligt mer komplex än vad undertexternas läsare vanligtvis inser.

I dagens samhälle blir det allt vanligare att läsa allt färre böcker och att titta allt mer på film och tv-program med undertexter, åtminstone bland de ungdomar jag träffar dagligen i mitt yrke som lärare. Undertexter till utländska filmer och tv-program utgör alltså en betydande del av den sammanlagda textmängd många människor läser. Med den ökande mängden ökar också den eventuella påverkan på språkinlärning och språkbruk som undertexter kan tänkas ha. Jag anser därför att undertextning och dess effekter är mycket intressanta ur språkvetenskapligt perspektiv.

2 Syfte

Syftet med min uppsats och undersökning är att belysa en del av problematiken kring undertextning av utländska filmer. För att avgränsa forskningsområdet koncentrerar jag mig på överföringen av svordomar till svenska undertexter i den brittiska filmen *Billy Elliot* (2000).

Jag vill ta reda på om svordomar återfinns i filmens undertexter och om de i så fall fyller samma funktioner där som de gör i ursprungsreplikerna, och jag behandlar följande frågor:

- Vilka funktioner fyller svordomar generellt sett samt svordomarna i den analyserade texten? Vad är en svordom? Vilka motiv kan finnas till användandet av svordomar? Vilka olika funktionskategorier av svordomar kan dessa motiv ge? Vilka funktionskategorier finner jag i texten?
- Vilka ingreppsstrategier använder undertextare vid översättning av svordomar i talade repliker till skrift i undertexter?
- Vilken effekt får undertextarnas ingrepp? Hur kan effekten mätas? Skiljer sig effekten av överföringen mellan de olika ingreppsstrategierna? Kan svordomars gravhet graderas och påverkar detta i så fall effekten?

3 Teoretiska ramar

Mina utgångspunkter när det gäller teoretiska ramar är å ena sidan översättningsteori och forskning om undertextning och, å andra sidan teori kring begreppet ”svordom”.

När det gäller översättningsteorin utgör denna den teori som ligger närmast forskningsområdet inom undertextning, även om den naturligtvis inte behandlar den speciella problematik som endast rör undertextning, som till exempel undertexternas begränsade utrymme och därmed nödvändiga reduktion av ursprungstexten. Men undertextaren ställs ändå till stor del inför samma uppgift som den traditionelle översättaren, eller kanske till och med inför en ännu svårare uppgift, och han eller hon tvingas ta ställning till bland annat vad som ska överföras, översättas eller återges och på vilket sätt, vilket jag utvecklar under rubriken ”Överföring från tal till skrift”.

När det gäller begreppet ”svordom” utreds detta, samt svordomars funktion, översättning och gradering i den senare delen av detta avsnitt.

3.1 Översättningsteori

Översättningens funktion har diskuterats genom tiderna. Det har till exempel ifrågasatts om det över huvudtaget är möjligt eller tillåtet att översätta, vad en översättning egentligen är och om den bör vara ”fri” eller ”ordagrann”. Jag fördjupar mig inte i översättningsteorins rötter, då jag finner detta redan utfört av åtskilliga före mig. Jag hänvisar istället till Ingrid Sahlins avhandling om *Tal och undertexter i svenska tv-program* (2001:37) och gör avstamp i mitten av 60-talet då de lingvistiska strömningarna inom översättningsteorin fick genomslag.

Disciplinen ”Translation Studies” tillkom då, för cirka 40 år sedan, och har alltså inte existerat särskilt länge, menar Christina Gullin i sin studie av den skönlitterära översättarens roll (Gullin 2002:25). Syftet med forskningen inom denna disciplin kan delas upp i två

huvudområden, nämligen ”Descriptive translation studies” och ”Theoretical translation studies/translation theory”. Det förstnämnda området beskriver översättning samt dess tillkomst och sammanhang medan det andra området går ut på att etablera generella principer för översättning som i sin tur kan förklara och förutsäga dess resultat. Även Sahlin nämner disciplinens deskriptiva studier och menar att man med empiriska studier vill ”överbrygga klyftan mellan teori och praktik och testa skrivbordsteorierna på autentiskt material” (Sahlin, 2001:47).

Sahlin låter översättningsteoretiker som Nida, Mounin och Catford representera de lingvistiska strömningarna, men nämner att det finns fler betydande teoretiker inom området som till exempel Roman Jakobson, Švejcic samt Vinay och Darbelnet. Flera av dem har uppställt modeller för analyser av interlingval översättning (från ett språk till ett annat) och här menar Sahlin att paralleller kan dras mellan deras förändringskategorier och olika typer av textningsstrategier som framkommer i en analys av intralingval (samma språk i olika medier) undertextning (Sahlin 2001:40).

Eftersom mitt analysobjekt är resultatet av både interlingval (engelskt tal till svenskt tal) och intralingval (svenskt tal till skrift) översättning borde ovanstående översättningsteoretikers förändringskategorier vara intressanta för min analys. Jag har dock funnit att svordomarnas särfunktion gör att jag endast kan använda någon enstaka kategori, exempelvis Vinay och Darbelnets **ekvivalens**. Därtill kan jag konstatera att jag till skillnad från Vinay och Darbelnet (1958:52) inte ser **ekvivalens** som en förändringskategori utan snarare som *effekten* av en förändring. Om översättningen bedöms som ”lyckad” blir effekten av ingreppet **ekvivalens**. Detta beror i sin tur säkerligen på att jag analyserar svordomar som är kraftuttryck vars funktion just är att skapa effekt, och om effekten är densamma på källspråk och målspråk, enligt min bedömning, är den i min analys ekvivalent. I en analys av uttryck med andra funktioner skulle Vinay och Darbelnets övriga förändringskategorier vara mer användbara.

För övrigt är det just detta begrepp ”ekvivalens” som är centralt i nästan all litteratur om översättning som jag har läst. Följande citat av Nida visar hur han förhåller sig till begreppet samt ger hans definition av översättning: ”This means that one may now define translating as ‘reproducing in the receptor language the closest natural equivalent of the message of the source language, first in terms of meaning and second in terms of style.’” (Nidas uppsats i Chesterman 1989:95) Det handlar alltså om att hitta en naturlig motsvarighet på målspråket i första hand vad beträffar betydelse och i andra hand stil, vilket naturligtvis inte

alltid är alldeles enkelt. Ytterligare ett citat som visar det centrala i ekvivalensbegreppet lyder: "Equivalence in difference is the cardinal problem of language and the pivotal concern of linguistics." (Roman Jakobsons uppsats i Chesterman 1989:53) Jakobson menar här att den motsvarighet (ekvivalens) som återfinns i olikheten är språkets och lingvistikens huvudproblem. Det är inte nödvändigtvis ekvivalens i översättning Jakobson åsyftar här, men detta språkets dilemma blir också översättningens, då den eftersträvar motsvarigheten i olikheterna mellan två språk.

3.2 Forskning om undertextning

Om nu den lingvistiska forskningen kring översättning är en ung disciplin är forskning om undertextning ännu yngre. Det finns därför ännu inte någon omfattande forskning kring undertextning, trots att dessa textrensor läses i sådan utsträckning. Förutom handböcker om undertextning som Jan Ivarssons *Subtitling for the Media* (1992) och Sylfest Lomheims *Skrifta på skjermen* (2000) har en del forskning dock gjorts, dels om undertextarens och undertexternas villkor, dels om undertexter och deras ursprungstexter.

I en rapport från Nordisk språksekretariat i Oslo om *Nordisk tv-teksting* (1989) är diverse texter samlade kring fenomenet undertextning. Här skriver bland andra Henrik Gottlieb (*Nordisk tv-teksting* 1989:9ff) om textningspraxis i Danmark och efterlyser en gemensam politik för undertextning inom de nordiska länderna. Vidare diskuteras i de olika texterna i denna rapport textarens arbetssituation, undertextningens villkor (beskrivs nedan i avsnitt "Överföring från tal till skrift"), teknisk utrustning samt normer för undertextning.

Béatrice Blom (1998), som själv är undertextare och skriver utifrån en undertextares perspektiv, skriver också hon i sin avhandling om normer i tv-textning. Hon menar bland annat att undertextaren är styrd av normer för en sorts "normalitet" som i sin tur styr val av strategier och ingrepp.

Sahlin (2001), som behandlar intralingval undertextning (svenska undertexter till svenska program för personer med nedsatt hörsel) i sin avhandling, gör bland annat undersökningar av analysmodeller för undertextning. Hon nämner också den eventuella förekomsten av paralleller mellan forskning om undertextning och adaptation (Sahlin

2001:57). Med adaptation menar hon till exempel lättlästa versioner av klassiker skrivna för barn.

Nämnas bör också avhandlingen *Shun the Pun, Rescue the Rhyme?*, skriven av Thorsten Schröter (2005), som behandlar översättningen av ordlekar och humor i dubbning och undertextning av film samt Thérèse Engs avhandling *Traduire l'oral en une ou deux lignes* (2007) som behandlar fransk undertextning av svenska filmer. Schröter gör en kvalitativ analys av nutida filmer och har inspirerat mig vad gäller valet av analysobjekt samt analysmetod. Eng är speciellt intressant vad gäller hennes behandling av kraftuttryck vilka hon väljer att inte gradera i gravhet i sin analys.

3.3 Överföring från tal till skrift

Undertexter är avsedda för att återge repliker i en film eller ett tv-program för den som inte förstår det talade språket eller för den som har nedsatt hörsel. I processen måste bland annat tal omsättas till skrift. Undertextningens villkor är dock mer komplicerade än så och medför att innehållet i undertexter måste begränsas i omfång av olika anledningar. Anledningen till behovet av komprimering är att det utrymme som undertexter tar i anspråk måste begränsas. Om allt som sades skulle återges i undertexter utan komprimering, skulle tittaren inte få mycket tid över till bilden. Det handlar också om undertexternas läsbarhet vilket i sin tur bestämmer exponeringstid, antal tecken per textremsa och layout.

Kravet på komprimeringen av texten resulterar i att undertextaren utför diverse ingrepp i originalreplikerna. Det kan vara svårt att urskilja de olika ingreppen eftersom undertextaren ofta använder sig av flera typer av strategier på samma gång, men man kan lyfta fram olika kategorier av språkliga justeringar i olika syften, även om de i princip hör ihop och kanske till och med är beroende av varandra.

Det naturligaste ingreppet i reducerande syfte blir naturligtvis **strykning**, det vill säga när en svordom helt tas bort, men till de vanligt förekommande ingreppsstrategierna hör också **utbyte**, vilken innebär att en svordom i repliken byts ut till en svordom i undertexten. Utöver dessa två kategorier förekommer också ingreppskategorin **tillägg**, om än mindre vanlig, och som helt enkelt innebär att en svordom läggs till. Jag urskiljar dessutom ytterligare två ingreppskategorier, nämligen **utbyte till icke-svordom**, det vill säga när en svordom i repliken byts ut till en

icke-svordom i undertexten, och **utbyte till svordom**, det vill säga när en icke-svordom i repliken byts ut till en svordom i undertexten. Dessa två sista ingreppsstrategier skulle kunna ingå i ingreppet **utbyte** alternativt **strykning/tillägg**, men jag anser att de som två särskilda kategorier gör resultatet av analysen mer intressant. Det är dessa fem strategier jag undersöker i min analys.

Överföringsprocessen påverkas också av typen av repliker som ska återges i undertexter beroende på typen av film eller program. I till exempel ett debattprogram där talarna inte alls eller endast delvis har manus till sina repliker förekommer ett större antal talspråkliga drag än i replikerna i en manusbunden film. Ju fler talspråkliga drag som till exempel fel- och omsägningar talet innehåller desto mer skiljer det sig från formuleringarna i undertexterna. Om det istället rör sig om undertexter till litterära pjäser kan överföringen bli svår av andra orsaker, som till exempel att replikerna är polyfoniska (det vill säga att de har fler än en betydelse/innebörd) eller poetiska. Här krävs kanske rent av ett nydiktande för att uppnå samma effekt i undertexterna som i de motsvarande replikerna.

En viktig faktor att beakta när det gäller överföringen från tal till undertexter är att vi inte har samma normer för vad som sägs respektive skrivs, speciellt när det gäller kraftuttryck och andra ”fula” uttryck. ”Att släppa igenom en svordom i sitt tal avviker inte alls från normen lika starkt som att skriva ner en dylik” (Andersson 2000:77). Och därmed kanske de i undertexterna nedskrivna replikerna inte alls uppfattas på samma sätt av tittaren som om denne endast hade hört replikerna talade. Här är vi tillbaka vid vikten av **ekvivalens** (se ovan avsnittet ”Översättningsteori”).

3.4 Översättning av svordomar

Att översätta från ett språk till ett annat är en komplex process. Det som ställer till problem är att det finns ”en svårighet som översättare i alla tider måste ha varit medvetna om, nämligen att språken inte är ordlistor där orden i de olika listorna svarar mot varandra, utan inte sällan saknar semantisk ekvivalens” (Mesterton 1979:125). Svordomar utgör naturligtvis inte något undantag till det nyss nämnda och jag skulle till och med våga påstå att det är ännu svårare att översätta denna kategori av ord och uttryck än ”vanliga” ord då ”ordlistor” över svordomar inte finns att tillgå.

Det bör också påpekas att svordomar har en egen grammatik (Andersson 2000:98) precis som andra uttryck och fraser. Detta kan naturligtvis påverka valet av svenskt kraftuttryck i undertexten i de fall där grammatiken för svordomen i källspråket skiljer sig från den i målspråket. En svordom som till exempel ger en mer idiomatisk grammatisk lösning kan vara att föredra framför en som ger en mer lexikalisk ekvivalens, se till exempel replik nummer 11 i korpusen där *it's a load of shite kicking people* in översätts med *det är idiotiskt att ge folk stryk*, på grund av att vi i svenskan hellre använder ett adjektiv än en substantivfras då meningen i svenskan måste avslutas med en *att*-sats som ersättning av engelskans *ing*-form.

3.5 Begreppet svordom

För att kunna göra en analys av överföringen av svordomar i de svenska undertexterna till den brittiska filmen börjar jag med att reda ut begreppet ”svordom” och stöder mig här på det resonemang som Lars Gunnar Andersson har kring fenomenet i sin bok *Fult språk* (Andersson 2000:85ff). Han delar in den typ av ”fult språk” som vi till vardags kallar svordomar i tre grupper och menar att det går att skilja på **eder**, **förbannelser** och **svordomar**, men att deras betydelser i vardagligt tal ”glider in i varandra”.

Eder har med heder att göra och uttalas för att försäkra någon om att man talar sanning. Det finns ett samband mellan **eder** och **svordomar**, men det kan vara svårt att avgöra var gränsen mellan dem båda går. Ett exempel på en **ed** med inslag av **svordom** är: *Det är ta mig fan sant att...* **Förbannelser** uttalas för att bestraffa någon och även dessa har ett samband med **svordomar**. Exempel på en **förbannelse** med inslag av **svordom** är: *Fan ta dig!* Till den undergrupp av svordomar som Andersson benämner just **svordomar** är det ”svårt att hitta någon acceptabel definition” (Andersson 2000:93). Jag anser mig ändå ha kommit fram till och nöjer mig med att det är en sorts kraftuttryck som bryter tabun, vilka varierar mellan olika kulturer.

3.6 Svordomarnas funktion

En indelning av svordomarnas funktion kan kanske tyckas onödig då deras huvudfunktion som kraftuttryck naturligtvis är att förstärka, men jag anser det vara av intresse att se om och i så fall hur överföringen skiljer sig mellan de olika funktionskategorierna. Är det till exempel någon funktionskategori som genomgående faller bort genom ingreppsstrategin **strykning**? Vilken effekt får detta i så fall jämfört med om kategorin istället hade fått en överföring som gav ekvivalent effekt?

Även när det gäller svordomars funktion är det Anderssons teori (2000:110ff) som huvudsakligen ligger till grund för mitt resonemang, men också Magnus Ljungs teori och indelning av svordomar i *Svordomsboken* (Ljung 2006). För att ta reda på vilken funktion svordomar kan ha behöver motiven för användandet av svordomar ringas in. Dessa kan enligt Andersson delas upp i tre kategorier, nämligen **psykologiska**, **sociala** och **språkliga**. Kortfattat kan kategorin **psykologiska motiv** vara ilska, smärta eller besvikelse, vilket får en individ att oplanerat använda en svordom. **Sociala motiv** har det gemensamt att de berör mer än en person och figurerar till exempel i situationer där någon vill vara tuff inför någon annan, chockera eller ange grupptillhörighet. **Språkliga motiv** handlar om ”vanesvärande” eller valet av olika stilnormer. De olika motiven ”bör ses som komplement till varandra och inte som alternativ” (Andersson 2000:125), vilket förklarar att några av de undergrupper jag analyserar kan ha fler än ett av ovannämnda motiv.

När det gäller undergrupper för **psykologiska och sociala motiv** har jag inte helt följt indelningen av svordomar i avsnittet om ”Svordomars grammatik” i *Fult språk* (Andersson 2000:98ff) och använder därför inte heller exakt samma terminologi. Detta beror på att en del undergrupper inte alls eller endast i något enstaka fall finns representerade i korpusen. Jag anser därför inte att korpusens omfång är tillräckligt stort för fler kategorier än de nio jag har valt ut. I analysen skiljer jag exempelvis inte på olika typer av **känsloutrop**, vilket Andersson gör.

Vad beträffar **språkliga motiv** har dessa visat sig vara mindre intressanta i mitt analysobjekt. En och samma typ av sociolekt används nämligen i nästan alla scener och av nästan alla rollfigurer, och eftersom det är en sociolekt i vilken svordomar är mycket frekventa blir det då ganska meningslöst att försöka urskilja olika stilnormer eller tala om

mer eller mindre vanesvärande. Det bör också påpekas att det i materialet inte finns ett tillräckligt stort antal kvinnliga rollfigurer för att kunna analysera eventuella könsbundna skillnader mellan kraftuttryckens funktion och överföring.

Nedan följer en tabell över de funktionskategorier jag analyserar. Tabellen visar även funktionens motiv samt ett exempel ur korpusen.

Översikt 1: Motiv och funktionskategorier för svordomar

motiv	funktionskategori	exempel
psykologiska	känsloutrop	”fuck”
psykologiska/sociala	förnekelse	”am I fuck”
psykologiska/sociala	ed	”for God’s sake”
psykologiska/sociala	förbannelse	”fuck off”
sociala	nedvärdering (nedsättande om sak eller person) - tilltal - substantiv/fraser	”twat” ”a load of shite”
psykologiska/sociala	nedvärdering/förstärkning - adjektiv/adverb - verb	”bloody” ”pissing about”
psykologiska/sociala	förstärkning av frågepronomen	”the hell”

3.7 Gradering av svordomar

En del av analysen består av jämförelser av effekten av engelska svordomar i tal gentemot svenska svordomar i undertexter. Jämförelsen kräver en gradering av svordomar på respektive språk, vilken har visat sig vara mycket svår att fastställa.

I svenska ordböcker som till exempel *Nationalencyklopedins ordbok* (www.ne.se) graderas svordomar med till exempel ”vardagligt”, ”slang” och ”kan uppfattas stötande”. Då jag anser att graderingen av olika svordomar är otydlig och inte överensstämmer särskilt väl mellan olika ordböcker drar jag slutsatsen att jag utifrån denna information inte kan skapa en graderingsskala över de i undertexterna förekommande svenska svordomarna. När det gäller engelska ordböcker finner jag i dessa samma problematik som i de svenska.

Svårigheten i att gradera kraftuttrycken är att svordomars styrka varierar i olika sammanhang och språklig kontext. Många faktorer spelar in, till exempel sändarens och mottagarens kön och ålder samt

deras sociala, kulturella och religiösa tillhörighet. Svordomar kan dessutom ändra styrka och betydelse med tiden, precis som andra ord och uttryck i ett levande språk. Det vill säga att det som var ett kraftuttryck för 30 år sedan kanske inte alls ger samma effekt i våra dagar. Den rent språkliga kontexten spelar också stor roll för hur svordomen graderas. Jag tänker då främst på om svordomen står ensam eller om den utgör en del av en fras. Svordomar kan också kombineras med andra svordomar för varierande effekt, vilket är en intressant aspekt som jag inte har haft möjlighet att undersöka på grund av uppsatsens begränsade omfång.

Svordomars styrka kan också variera beroende på vad de beskriver. Ljung menar i sin bok om svordomar att det ”finns tecken på att dessa ord känns något mindre stötande när de används i svordomar än när de brukas för att beskriva något verkligt” (2006:39). Han exemplifierar detta genom ett uttalande från någon som trampar i en hundlort: *Shit! I stepped in the poopoo!* Här menar Ljung att *shit* som **känsloutrop** är mildare än om ordet hade ersatt *the poopoo*, det vill säga använt i ordets egentliga betydelse. Även om jag finner denna aspekt av svordomars gradering intressant finns det inte utrymme för att behandla den inom ramen för denna uppsats.

I *Swearing in English* (2007:35) skriver professorn i engelska språket och lingvistik Tony McEnery om problematiken med gradering av svordomar: ”[...] I need access to something like a Richter scale for BLWs [Bad Language Words]. It was beyond the scope of my work to conduct a large-scale survey to determine the strength of particular BLWs.” McEnery har dock gjort en graderingstabell över brittiska svordomar, baserad på resultatet av två redan befintliga brittiska undersökningar samt en skala lånad av ”the British Board of Film Classification”, vilken jag finner tillförlitlig och använder som utgångspunkt för min egen graderingsskala nedan.

När det gäller de svenska svordomarna och de brittiska som inte finns med i McEnerys graderingsskala (markeras med kursiv i nedanstående tabell), kan jag lika lite som McEnery göra en undersökning i den omfattning som skulle ge ett tillräckligt underlag för en graderingsskala. Jag har därför förlitat mig på min egen, min engelske makes, mina tvåspråkiga tonårsbarn och min övriga omgivnings bedömning av svordomarnas styrka.

Översikt 2: Gradering av engelska och svenska svordomar

Gradering av svordom	Engelska svordomar enligt McEnerys skala med tillägg (anges med kursiv) av övriga förekommande i replikerna ur filmen	Svenska svordomar förekommande i undertexterna till filmen
mycket mild	bird, bloody, crap, damn, god, hell, hussy, idiot, pig, pillock, sod, son-of-a-bitch, tart <i>crummy, divie, nutter, scab, shut up</i>	fjolla, idiot, knäppskalle, korkad, käften, käring, lus, nolla, sketen, skit, skitstövel, tjockskalle, truten
mild	arse, balls, bitch, bugger, christ, cow, dickhead, git, jesus, jew, moron, pissed off, screw, shit, slag, slut, sod, tit, tits, tosser	förbannade
medel	arsehole, bastard, bollocks, gay, nigger, piss, paki, poofter, prick, shag, spastic, twat, wanker, whore <i>fanny</i>	as, bög, fan, runka
stark	fuck	jävla, helvete
mycket stark	cunt, motherfucker	

4 Metod

För att få svar på mina forskningsfrågor har jag gjort en kvalitativ analys av hur svordomar i den brittiska filmen *Billy Elliot* (2000) överförs till svenska undertexter. Analysen har skett i tre steg och i följande ordning: indelning av svordomarnas funktion i kategorier, fastställande av undertextarnas ingrepp i strategier och analys av ingreppens effekt.

Först inordnar jag de i texten förekommande svordomarna i följande funktionskategorier, vilka förklaras närmare i avsnitt 3.6 samt visas med exempel i översikt 1 på sida 11.

1. Känslostrop
2. Förnekelse
3. Ed
4. Förbannelse
5. Nedvärdering: tilltal
6. Nedvärdering: substantiv/fraser
7. Nedvärdering/förstärkning: adjektiv/adverb
8. Nedvärdering/förstärkning: verb
9. Förstärkning av frågepronomen

Därefter fastställer jag de ingreppsstrategier som förekommer i den analyserade texten till följande. Strategierna finns förklarade i avsnitt 3.3, vilket handlar om överföring från tal till skrift.

1. Strykning
2. Tillägg
3. Utbyte
4. Utbyte till icke-svordom
5. Utbyte till svordom

Till sist gör jag en effektanalys i vilken jag anger effekten i tre kategorier, nämligen **ekvivalens**, **nedtoning** och **förstärkning**. Om begreppet **ekvivalens** står att läsa i avsnitt 3.1 om forskningsteori.

För att kunna bedöma effekten av ingreppet **utbyte** graderar jag svordomar, i en del av analysen, vilket jag behandlar i avsnitt 3.7. Jag utgår här från graderingsskalan (översikt 2, s. 13) vid bedömning av svordomarnas överföring. När det gäller **nedtoning** och **förstärkning** anges dock inte hur många ”steg” det gäller. Jag har alltså valt att inte göra någon skillnad på om till exempel den nedtonande effekten är två ”steg”, från **medel** till **mycket mild** eller endast ett ”steg” från **medel** till **mild**. Anledningen till mitt val är att jag inte anser att denna ytterligare aspekt på överföringen skulle ge något betydande intressant utslag på ett så pass begränsat material.

Effekten har bedömts enligt följande:

- Vid strategin **strykning** av svordom har effekten alltid bedömts som **nedtoning**.
- Vid strategin **tillägg** av svordom har effekten alltid bedömts som **förstärkning**.
- Vid strategin **utbyte** (av en svordom i repliken till en svordom i undertexten) blir effekten antingen **ekvivalens**, **nedtoning** eller **förstärkning**. Detta är den strategi vars resultat ibland skiljer åt i analysen *utan* gradering av svordomar gentemot den *med* gradering.
- Vid strategin **utbyte till icke-svordom** blir effekten alltid **nedtoning**.
- Vid strategin **utbyte till svordom** blir effekten alltid **förstärkning**.

5 Material

För att smidigt kunna utföra en analys av hur svordomar i engelska filmer överförs till svenska undertexter hoppades jag initialt kunna skaffa tillgång till filmmanus och tillhörande undertexter i digital form. Detta visade sig emellertid vara svårt och dessutom inte särskilt givande. Det jag ville undersöka var nämligen skådespelarnas repliker, vilka inte nödvändigtvis alltid stämmer överens med replikerna i ett filmmanus. Undertexterna i sin tur är skyddade av den undertextare eller firma som har utfört arbetet och är alltså inte lättillgängliga. I början av uppsatsskrivandet hade jag också en idé om att intervjua undertextare och/eller firmor rörande undertextning, men även denna idé utgår då jag endast är intresserad av resultatet av undertextarnas arbete och inte av deras intentioner.

Jag bestämde mig till slut för att själv transkribera replikerna och deras undertexter för att få ett någorlunda tillförlitligt och tillgängligt material. I en del fall då talet är svårt att uppfatta har jag tagit hjälp av personer med engelska som modersmål och i andra fall har jag tvingats avstå från att återge repliken eller en del av repliken. De ur transkriberingssynpunkt problematiska ställena är endast ett fåtal och har därför ingen större betydelse för analysen. En stor fördel med att transkribera materialet själv är att jag under arbetets gång har haft möjligheten att tillägna mig utomspråklig information om talsituationen, som till exempel de talandes sinnessillstånd, vilket kanske inte hade varit lika möjligt om jag endast hade haft tillgång till ett filmmanus.

Transkribering är ett tidskrävande arbete, trots goda möjligheter att stanna, backa och spola fram med hjälp av dvd-skivor och dator, och jag har blivit tvungen att begränsa materialet. Jag har slutligen valt att analysera överföringen av svordomar i den brittiska filmen *Billy Elliot*.

Billy Elliot är ett familjedrama som utspelar sig i nordöstra England i ett gruvarbetarsamhälle. Det handlar om en pojke i 11-årsåldern som upptäcker att han mycket hellre dansar balett än följer i sin fars fotspår och ställer sig i boxningsringen. Dramat innehåller extremt många svordomar dels på grund av att dramat nästan hela tiden är laddat med

starka känslor, dels på grund av att rollfigurerna använder en sociolekt som kräver detta språkbruk.

6 Resultat/Analys

Nedan redovisas resultaten av analysen av de nio utvalda funktionskategorierna samt ingreppsstrategier och effekt i följande ordning:

1. Känslostrop
2. Förnekelse
3. Ed
4. Förbannelse
5. Nedvärdering: tilltal
6. Nedvärdering: substantiv/fraser
7. Nedvärdering/förstärkning: adjektiv/adverb
8. Nedvärdering/förstärkning: verb
9. Förstärkning av frågepronomen

Inom varje funktionskategori ges först högst två exempel på förekommande kombinationer av funktion, strategi och effekt (tabell a). Effekten för en analys *med* gradering av svordomar anges endast för strategin **utbyte** eftersom detta är den strategi som visar skillnader i resultaten mellan de båda analyserna. Varje replik har ett nummer som återfinns i den redovisning av korpusen i dess helhet som ges i uppsatsens bilaga. I de fall där fler exempel finns ges också en hänvisning till dessa direkt i tabellerna under respektive kombination.

Därefter följer tabell b för varje funktionskategori som visar resultatet av en analys *utan* gradering av svordomar. I de fall då effekten av strategin **utbyte** ger ett annat resultat i analys *med* gradering av svordomar visas denna strategi i tabell c.

Slutligen ges en sammanfattande kommentar till varje funktionskategori och respektive tabeller.

6.1 Känslostrop

Tabell 1a: Analys av känslostrop

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
1	<i>fuck</i>	<i>Fan.</i>	utbyte	ekvivalens	nedtoning
56	One and two and <i>Fuck it</i>	-Ett och två och... <i>-Fan.</i>	utbyte	ekvivalens	nedtoning
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 92 och 177					
18	<i>Oh God, not again, this is man to man combat, not a bloody teadance</i>	Det är en kamp man mot man, inte nån jävla tedans.	strykning	nedtoning	
23	<i>Jesus Christ, Billy Elliot</i>		strykning	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 28, 97, 114, 130, 227					

Tabell 1b: Analysresultat av känslostrop utan gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning	
typ	antal	antal	%	antal	%
utbyte	4	4	100		
strykning	7			7	100
Totalt	11	4	36,5	7	63,5

Tabell 1c: Analysresultat av strategin utbyte med gradering av svordomar

strategi		nedtoning	
typ	antal	antal	%
utbyte	4	4	100

Kommentar till tabellerna 1a, b och c: Det som är anmärkningsvärt när det gäller funktionskategorin **känslostrop** är att i sju av 11 fall används strategin **strykning**, vilken ger en hög nedtonande effekt.

Strategin **utbyte** när det gäller funktionen **känslostrop** uppvisar 100 % **ekvivalens** i analys *utan* gradering av svordomar, men i analys *med* gradering av svordomar är effekten **nedtoning** 100 %.

6.2 Förnekelse

Tabell 2a: Analys av förnekelse

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
9	Am I <i>fuck</i> . It's a right load of old bollocks	-I <i>helvete</i> heller. -Det är ändå bara skit.	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
13	I'm good at it Are you <i>shite</i>	-Jag är bra. - <i>Fan</i> heller.	utbyte	ekvivalens	förstärkning
37	Fat chance	<i>Fan</i> tro't.	tillägg	förstärkning	

Tabell 2b: Analysresultat av förnekelse *utan* gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%
utbyte	2	2	100		
tillägg	1			1	100
Totalt	3	2	66,5	1	33,5

Tabell 2c: Analysresultat av strategin utbyte *med* gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%
utbyte	2	1	50	1	50

Kommentar till tabellerna 2a, b och c: I funktionen **förnekelse** förekommer ett fall av strategin **tillägg** som ger effekten **förstärkning**.

Funktionen **förnekelse** behandlas med strategin **utbyte** i två av tre fall, vilket i analysen *utan* gradering av svordomar ger 100 % **ekvivalens**. I analysen *med* gradering av svordomar ger det ena fallet **ekvivalens** och det andra **förstärkning**.

Den låga förekomsten av denna funktionskategori gör att dess resultat kanske inte är representativt.

6.3 Ed

Tabell 3a: Analys av ed

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt utan gradering
31	<i>For God's sake.</i> Thank you Mr Braithwaite	<i>För Guds skull.</i> Tack, mr. Braithwaite	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
191	<i>For fuck's sake</i> you can't do this man	Du kan inte göra så här, <i>för helvete!</i>	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 216					
84	<i>Oh for fuck's sake</i> Billy if you want to piss about with your little mates that's fine with me	Om du vill leka med dina kompisar, så gör det.	strykning	nedtoning	
101	Some of us are ready to fight back for months They are already after you <i>for fuck's sake</i>	-En del tänker slå tillbaka. -De är redan efter dig.	strykning	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 140, 193					

Tabell 3b: Analysresultat av ed

strategi		ekvivalens		nedtoning	
typ	antal	antal	%	antal	%
utbyte	3	3	100		
strykning	4			4	100
Totalt	7	3	43	4	57

Kommentar till tabellerna 3a och b: När det gäller funktionen **ed** används ingreppsstrategin **utbyte** i tre av sju fall, i resterande fyra fall används **strykning**. Också här blir effekten huvudsakligen **nedtoning** och resultaten skiljer sig inte mellan analyserna *utan* eller *med* gradering av svordomar.

6.4 Förbannelse

Tabell 4a: Analys av förbannelse

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
6	What <i>Fuck off</i> will you	<i>Far åt helvete!</i>	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
106	<i>Fuck you</i>	<i>Far åt helvete.</i>	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
40	do you ever think about death <i>Fuck off</i>	-Tänker du nånsin på döden? <i>-Käft!</i>	utbyte	ekvivalens	nedtoning
175	<i>Fuck off</i>	<i>-Skit ner dig.</i>	utbyte	ekvivalens	nedtoning
45	Do you get to wear a tutu <i>Fuck off</i>	-Har du tyllkjol? <i>-Lägg av!</i>	utbyte till icke-svordom	nedtoning	
89	Now, <i>piss off</i>	<i>Stick nu.</i>	utbyte till icke-svordom	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 90, 222, 223					
161	No, so <i>piss off</i> , he's not doing anymore fucking ballet	<i>Far åt helvete.</i> Han ska inte dansa mer!	utbyte	ekvivalens	förstärkning

Tabell 4b: Analysresultat av förbannelse utan gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning	
typ	antal	antal	%	antal	%
utbyte	5	5	100		
utbyte till icke-svordom	5			5	100
Totalt	10	5	50	5	50

Tabell 4c: Analysresultat av strategin utbyte med gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	5	2	40	2	40	1	20

Kommentar till tabellerna 4a, b och c: Vid överföringen av **förbannelse** används ingreppsstrategin **utbyte** i fem av tio fall, medan de resterande fallen utgör strategin **utbyte till icke-svordom**. I den sistnämnda strategin är det ingen skillnad mellan analys *utan* eller *med* gradering av svordomar.

Vid strategin **utbyte**, som innebär utbyte av en svordom till annan svordom, är effekten i en analys *med* gradering av svordomar intressant och visar här effekten 40 % **ekvivalens**, 40 % **nedtoning** samt 20 % **förstärkning**, det vill säga lägre frekvens av **ekvivalens** än i analysen *utan* gradering av svordomar.

6.5 Nedvärdering: tilltal

Tabell 5a: Analys av nedvärdering: tilltal

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
4	<i>Knob head</i>	Ditt <i>as</i> .	utbyte	ekvivalens	förstärkning
224	<i>You bird bastard</i>	<i>Böggjävvel!</i>	utbyte	ekvivalens	förstärkning
7	<i>Twat</i>	Jävla <i>lus</i> .	utbyte	ekvivalens	nedtoning
44	Why do you think, to get better you (b) <i>divie</i>	Vad tror du, (a) <i>tjockskalle?</i> För att bli bättre.	(a)tillägg (b)strykning	förstärkning nedtoning	
2	You've been playing my records, you little <i>twat</i>	-Har du spelat mina skivor?	strykning	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 160					
128	<i>Wanker</i>	<i>Ditt as!</i>	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
162	And if you go anywhere near him again I'll smack you, your middleclass <i>cow</i>	Går du nära honom får du på käften, medelklass <i>kärring</i> .	utbyte	ekvivalens	nedtoning
163	You know nothing about me you sanctmonious little <i>shit</i>	Du vet inget om mig din förbannade <i>skitstövel!</i>	utbyte	ekvivalens	nedtoning
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 174b					

Tabell 5b: Analysresultat av nedvärdering: tilltal utan gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	7	7	100				
strykning	3			3	100		
tillägg	1					1	100
Totalt	11	6	54,5	4	36,5	1	9

Tabell 5c: Analysresultat av strategin utbyte med gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	7	1	14,5	4	57	2	28,5

Kommentar till tabellerna 5a, b och c: Av det totala antalet 11 fall i undergruppen **tilltal** av funktionen **nedvärdering** används strategin **utbyte** i sju fall. Ekvivalensen är endast 14,5 % i analysen *med* gradering av svordomar. Av de resterande 85,5 % utbyten i analysen *med* gradering utgör cirka två tredjedelar **nedtoning** och cirka en tredjedel **förstärkning**, vilket innebär att den slutliga effekten

nedtoning kan sägas vara cirka en tredjedel eftersom en tredjedel av vardera kategori balanserar ut varandra.

6.6 Nedvärdering: substantiv/fraser

Tabell 6a: Analys av nedvärdering: substantiv/fraser

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
9	Am I fuck. It's a right <i>load of old bollocks</i>	-I helvete heller. -Det är ändå bara <i>skit</i> .	utbyte	ekvivalens	nedtoning
11	It's a <i>load of shite</i> , kicking people in	Det är <i>idiotiskt</i> att ge folk stryk.	utbyte	ekvivalens	nedtoning
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 49, 57, 67, 110, 136b, 142					
21	Like a <i>fanny in a fit</i>	Han är som <i>värsta flickan</i> .	utbyte till icke-svordom	nedtoning	
100	getting the <i>shit</i> kicked out of you, that's your future	och ta emot <i>stryk</i> , så gör det.	utbyte till icke-svordom	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 139b, 207					
79	You're a <i>bastard</i>	Du är ett <i>as!</i>	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
150	For all we know you might be some <i> fucking nutter</i>	Du kanske är en <i>knäppskalle</i> .	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
182	Who is a big man now, aye	Vem är stor i <i>truten</i> nu, va?	tillägg	förstärkning	

Tabell 6b: Analysresultat av nedvärdering: substantiv/fraser utan gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	10	10	100				
utbyte till icke-svordom	4			4	100		
tillägg	1					1	100
Totalt	15	10	66,75	4	26,75	1	6,5

Tabell 6c: Analysresultat av strategin utbyte med gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning	
typ	antal	antal	%	antal	%
utbyte	10	2	20	8	80

Kommentar till tabellerna 6a, b och c: I fyra fall av 15 används ingreppet **utbyte till icke-svordom** när det gäller undergruppen **substantiv/fraser** av funktionen **nedvärdering**. Ett fall utgör ingreppet **tillägg**.

Effekten skiljer sig mellan analysen *utan* respektive *med* gradering av svordomar vad beträffar strategin **utbyte** där i att den senare uppvisar högre effekt **nedtoning**, hela 80 %.

6.7 Nedvärdering/förstärkning: adjektiv/adverb

Tabell 7a: Analys av nedvärdering/förstärkning: adjektiv/adverb

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
7	Twat	<i>Jävla</i> lus.	tillägg	förstärkning	
18	Oh God, not again, this is man to man combat, not a <i>bloody</i> teadance	Det är en kamp man mot man, inte nån <i>jävla</i> tedans.	utbyte	ekvivalens	förstärkning
52	Find a place on that <i>bloody</i> wall	Leta upp ett märke på väggen...	strykning	nedtoning	
70	Listen son, from now on you can forget about the <i>fucking</i> ballet	Du kan glömma det där med baletten.	strykning	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 71, 121, 135, 136a, 139a, 150, 151, 155, 157, 159, 161, 190, 194, 199, 210, 220					
60	No I don't Yes you <i>bloody</i> well do	-Det gör jag inte. -Det gör du <i>visst</i> .	utbyte till icke-svordom	nedtoning	
230	We'll miss the bus, Billy Will you stop being an old <i>fucking</i> woman	-Du missar bussen. -Var inte en sån <i>kärring</i> .	utbyte	ekvivalens	nedtoning
126	you're stuck in some <i>crummy</i> boxing hall	Ni är fast i en <i>sketen</i> boxningshall!	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
138	<i>Fucking</i> ballet	<i>Jävla</i> balett!	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 166					
163	You know nothing about me you <i>sanctimonious</i> little shit	Du vet inget om mig, din <i>förbannade</i> skitstövel!	utbyte till svordom	förstärkning	
167	It's <i>fucking</i> freezing in here	Det är <i>skitkallt</i> här.	utbyte	ekvivalens	nedtoning
228	He did it, he <i>fucking</i> did it, he got in	Han kom in! Han kom in, <i>för fan</i> !	utbyte	ekvivalens	nedtoning

Tabell 7b: Analysresultat av nedvärdering/förstärkning: adjektiv/adverb utan gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	7	7	100				
utbyte till icke-svordom	1			1	100		
utbyte till svordom	1					1	100
strykning	18			18	100		
tillägg	1					1	100
Totalt	28	7	25	19	68	2	7

Tabell 7c: Analysresultat av strategin utbyte med gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	7	3	43	3	43	1	14

Kommentar till tabellerna 7a, b och c: Undergruppen **adjektiv/adverb** av funktionskategorin **nedvärdering/förstärkning** utgör i sju av 28 fall ingreppsstrategin **utbyte** och i hela 18 fall **strykning**. Här finns också strategierna **utbyte till icke-svordom**, **utbyte till svordom** (av icke-svordom i repliken) samt **tillägg** representerade av vardera ett fall.

Effekten för ingreppet **utbyte** i analysen *med* gradering av svordomar ger sammanlagt något högre **ekvivalens** än **nedtoning** (eftersom 14 % **förstärkning** reducerar effekten **nedtoning**).

6.8 Nedvärdering/förstärkning: verb

Tabell 8a: Analys av nedvärdering/förstärkning: verb

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
58	We're all <i>fucked</i> if you forget that We're <i>fucked</i> anyway	-Vi <i>sitter i skiten</i> om du glömmet det! -Det gör vi ändå!	utbyte strykning	ekvivalens nedtoning	nedtoning
127	Don't (a) <i>pick</i> on me cause you (b) <i>fucked up</i> your own life	(a) <i>Jävlas</i> inte med mig för att ni har (b) <i>sabbat</i> ert liv!	(a) utbyte till svordom (b) utbyte till icke-svordom	förstärkning nedtoning	
20	Crazy. He's just <i>pissing</i> about. Now get stuck in. Give him a belt.	Han bara <i>fånar sig</i> . Kom igen och ge honom en omgång.	utbyte till icke-svordom	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 72, 84, 118, 174a					
141	You've got to start training from when you're young <i>Shut it</i>	-Man måste börja träna tidigt. - <i>Håll käften</i> .	utbyte	ekvivalens	ekvivalens
171	is <i>wanking</i> away over it, right	<i>Runkar</i> över den...	utbyte	ekvivalens	ekvivalens

Tabell 8b: Analysresultat av nedvärdering/förstärkning: verb *utan* gradering av svordomar

strategi	ekvivalens			nedtoning		förstärkning	
	typ	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte		3	100				
utbyte till icke-svordom		6		6	100		
utbyte till svordom		1				1	100
strykning		1		1	100		
Totalt		11	27,5	7	63,5	1	9

Tabell 8c: Analysresultat av strategin utbyte *med* gradering av svordomar

strategi	ekvivalens			nedtoning	
	typ	antal	%	antal	%
utbyte		3	66,5	1	33,5

Kommentar till tabellerna 8a, b och c: Den sista undergruppen till funktionskategorin **nedvärdering/förstärkning** är **verb** och dessa byts ut i sex fall av 11 inom **strategin utbyte till icke-svordom**. Enstaka fall av **utbyte till svordom** samt **strykning** förekommer också.

I strategin **utbyte**, den strategi som uppvisar resultatskillnader i analys *utan* eller *med* gradering av svordomar, utgör fallen i den senare två tredjedelar **ekvivalens** och en **tredjedel** nedtoning.

6.9 Förstärkning av frågepronomen

Tabell 9a: Analys av förstärkning av frågepronomen

nr	replik	undertext	strategi	effekt utan gradering	effekt med gradering
59	What <i>the hell</i> is he up to	Vad gör han?	strykning	nedtoning	
110	Since mum died you're nothing but a useless twat - what <i>the fuck</i> are you going to do about it	Sen mamma dog är du en värdelös nolla. Vad ska du göra åt det?	strykning	nedtoning	
Fler exempel på ovanstående kategori är: nr. 133, 184, 202, 231					
112	What <i>the fuck</i> are you looking at	Vad <i>fan</i> glör du på?	utbyte	ekvivalens	nedtoning

Tabell 9b: Analysresultat av förstärkning av frågepronomen *utan* gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning	
typ	antal	antal	%	antal	%
utbyte	1	1	100		
strykning	6			6	100
Totalt	7	1	14,5	6	85,5

Tabell 9c: Analysresultat av strategin utbyte *med* gradering av svordomar

strategi		nedtoning	
typ	antal	antal	%
utbyte	1	1	100

Kommentar till tabellerna 9a, b, c: När det gäller funktionskategorin **förstärkning av frågepronomen** är ingreppsstrategin **strykning** vanligast. Detta ingrepp sker i sex av sju fall och resterande fall hör till strategin **utbyte**.

7 Resultatsammanfattning

Sammanfattningen av resultatet visas nedan i tre tabeller, varav de första två följer samma mönster som i föregående avsnitt: tabell 10a visar den sammanlagda effekten av ingreppsstrategier för alla funktionskategorier och tabell 10b visar den sammanlagda effekten av ingreppsstrategin **utbyte med** gradering av svordomar för alla funktionskategorier. Tabell 10c är en översikt över fördelningen av de olika funktionskategorierna mellan de olika ingreppsstrategierna. De tre tabellerna följs av sammanfattande kommentarer.

7.1 Alla funktionskategorier

Tabell 10a: Sammanlagd effekt av ingreppsstrategier för alla kategorier

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	42	42	100				
utbyte till icke-svordom	16			16	100		
utbyte till svordom	2					2	100
strykning	39			39	100		
tillägg	4					4	100
Totalt	103	42	40,75	55	53,5	6	5,75

Tabell 10 b: Sammanlagd effekt av ingreppsstrategin utbyte för alla kategorier med gradering av svordomar

strategi		ekvivalens		nedtoning		förstärkning	
typ	antal	antal	%	antal	%	antal	%
utbyte	42	14	33,25	23	54,75	5	12

Av de analyserade svordomarna, oavsett funktionskategori (tabell 10a), är ingreppsstrategin **utbyte** oftast förekommande och används i 42 av de 103 fallen. Strategin **utbyte** är den kategori som uppvisar resultatskillnader mellan analys *utan* respektive *med* gradering av svordomar (tabell 10b). Endast en tredjedel av fallen ger effekten **ekvivalens** när gradering av svordomar görs. Drygt hälften av fallen ger

nedtoning. Det är alltså betydligt lägre **ekvivalens** och högre **nedtoning** i analysen *med* gradering av svordomar än i den *utan* vad beträffar strategin **utbyte**.

Ingreppet **strykning** är den näst största kategorin och utgör 39 fall av 103. Denna kategori ger alltid effekten **nedtoning**. Därpå följer ingreppet **utbyte till icke-svordom** i 16 fall. Denna kategori ligger nära ingreppet **strykning** och ger liksom denna alltid effekten **nedtoning**.

Ingreppet **tillägg** är det näst minst förekommande och utförs i endast fyra fall. Kategorin ger alltid effekten **förstärkning** liksom den minst förekommande ingreppsstrategin **utbyte till svordom** som utgör två fall i den analyserade texten.

Sammanfattningsvis konstaterar jag att effekten **nedtoning** är mest framträdande och utgör 53,5 % av det totala antalet svordomar i analysmaterialet. Om man till detta resultat väger in effekten av ingreppet **utbyte** in en analys *med* gradering av svordomar höjer detta effekten **nedtoning** ytterligare medan effekten **ekvivalens** sjunker. Vid beaktandet av detta analysresultat, vilket visar en så pass nedtonande effekt, måste det som sägs om hur svordomar uppfattas i skrift (se avsnitt 3.3, s. 7) vägas in, nämligen att effekten av nedskrivna svordomar utgör en slags **förstärkning** i sig.

Tabell 10 c: Fördelning av funktionskategorier mellan ingreppsstrategier

		Ingreppsstrategier									
		strykning		tillägg		utbyte		utbyte till icke-svordom		utbyte till svordom	
Totalt Antal	Funktionskategori	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
11	Känsloutrop	7	63,5			4	36,5				
3	Förnekelse			1	33,5	2	66,5				
7	Ed	4	57			3	43				
10	Förbannelse					5	50	5	50		
11	Nedvärdering: Tilltal	3	27,5	1	9	7	63,5				
15	Nedvärdering: Substantiv/fraser			1	6,5	10	66,5	4	26,5		
28	Nedvärdering/ förstärkning: Adjektiv/adverb	18	64,5	1	3,5	7	25	1	3,5	1	3,5
11	Nedvärdering/ förstärkning: verb	1	9			3	27,5	6	55,5	1	9
7	Förstärkning av frågepronomen	6	85,5			1	14,5				
103	Totalt	39		4		42		16		2	

Av tabell 10c framgår vilka ingreppsstrategier som har använts vid överföringen av respektive funktionskategori. Procentsiffrorna visar att ingreppsstrategin **strykning** är högst vid **förstärkning av frågepronomen**. Den utgör också cirka två tredjedelar av fallen vid **känsloutrop, ed** samt undergruppen **adjektiv/adverb** i funktionen **nedvärdering/förstärkning**. Dessa funktionsgrupper har gemensamt det att de är lätta att stryka eftersom eventuella strykningar inte påverkar deras språkliga omgivning.

Ingreppsstrategin **tillägg** förekommer i fyra fall och i fyra olika funktionskategorier. Strategin är inte vanligt förekommande och antalet fall är kanske inte tillräckligt för att vara representativt för dess användande i överföringen av de olika funktionskategorierna.

När det gäller strategin **utbyte** används den i cirka två tredjedelar av funktionen **förnekelse** (kategorin har endast totalt tre fall och är därför kanske inte representativ) samt undergrupperna **tilltal** och **substantiv/fraser** i funktionskategorin **nedvärdering**. **Utbyte** används vidare i cirka hälften av fallen **förbannelse** och i mellan 25 och 43 % i övriga kategorier med undantag av **förstärkning av frågepronomen** som endast utgör 14,5 %. Övervägande funktionskategorier som överförs med strategin **utbyte** utgör led i satsen som är nödvändiga för att behålla den språkliga strukturen i originalrepliken och som är relativt lätta att hitta en motsvarighet till på målspråket. Att undergruppen **tilltal** överförs med ingreppet **utbyte** utgör dock ett undantag till resonemanget om nödvändiga led eftersom denna lätt skulle kunna strykas utan att detta skulle påverka dess omgivning.

Ingreppet **utbyte till icke-svordom** utgör cirka hälften av fallen i funktionskategorin **förbannelse** och undergruppen **verb** i funktionen **nedvärdering/förstärkning**. Ingreppet utgör också 25 % av undergruppen **substantiv/fraser** i funktionen **nedvärdering**. Vad beträffar språklig omgivning för denna kategori gäller samma som för **utbyte**, nämligen att funktionskategorierna utgör nödvändiga led och därför enklast byts ut.

Den sista ingreppsstrategin **utbyte till svordom** är ovanlig i den analyserade texten med endast två fall och därför inte representativ vad beträffar dess användande i någon särskild funktionskategori.

8 Diskussion

Diskussionen om huruvida svordomar alls ska överföras till undertexter har pågått länge, vilket Lomheim (2000) bekräftar i följande citat: ”I mange år (fram til om lag 1990) var kraftuttrykk i tekstinga nærast tabu. No er det meir ei vurderingssak.” (2000:113) Kanske är här den svenska kulturen mer tillåtande än en del andra kulturer. På omslaget till brittisk video- och dvd-film anges till exempel frekvens och grad av ”bad language” i filmen. *Billy Elliot* har fått omdömet ”frequent, strong”. Detta anger naturligtvis inte huruvida svordomarna tillåts i undertexter eller inte, men det ger ändå en indikation om ett annat synsätt på svordomar. Mig veterligen finns ingen liknande kontroll av svenska filmer.

Undertextning av film på dvd, bio och i olika TV-kanaler utförd av olika undertextare/firmor kan naturligtvis variera i utformning och kvalitet. Resultatet av överföring från tal till skrift i undertexter kan bero på normer (till exempel synen på svordomar), men också på undertextarens arbetssituation, framförallt med tanke på hur mycket tid denne ges för uppgiften samt vilken teknisk utrustning som står till dennes förfogande. Oavsett undertextarens ambition, intention och arbetssituation bör det ligga i dennes natur att vilja använda de ingreppsstrategier som kräver minst justeringar av talet i replikerna. Enklare ingrepp bör alltså föredras framför ingrepp som medför strukturella förändringar.

Det enklaste ingreppet, och samtidigt det mest naturliga eftersom textmassan av olika tidigare angivna skäl måste reduceras, är naturligtvis **strykning**. Denna strategi används övervägande vid överföring av funktionskategorierna **förstärkning av frågepronomen**, **känsloutrop** och **ed**, men också vid överföring av undergruppen **adjektiv/adverb** till funktionskategorin **nedvärdering**. Detta kan förklaras med att svordomarna i alla fyra fallen är enkla att stryka och att en strykning av uttrycken inte påverkar strukturen i deras språkliga omgivning. Kategorin **förstärkning av frågepronomen** (som t.ex. *who the hell*) utgör ett led vars strykning ligger nära till hands även om det

finns svenska idiomatiska motsvarigheter (som t.ex. *vem fan*). **Känsloutrop** och **eder** står ofta helt självständiga och kan därför lätt strykas. Undergruppen **adjektiv/adverb** representeras huvudsakligen av den engelska svordomen *fucking*, vilken inte har någon naturlig motsvarighet i svenskan (funktionellt kan den kanske motsvaras av *djävla/djävligt*) och stryks därför gärna.

Med tanke på att svordomar ofta inte innehåller lexikalisk information och med tanke på att de dessutom ger starkare intryck i skrift än i tal kunde man förvänta sig att dessa oftare än andra kategorier av ord och uttryck fick undergå ingreppet **strykning**. Jag blir därför förvånad över det relativt låga totala antalet strykningar, 39 av 103. Tyvärr ger inte min undersökning mig möjlighet att jämföra med strykningar av olika kategorier av icke-svordomar (till exempel av typen tilltalsord eller andra "lättstrukna" ord som adjektiv och adverb), men siffran 42 fall av **utbyte** emot 39 fall av **strykning** ger mig i alla fall en indikation om att strykningar inte är dominerande.

Kategorin **tilltal** skulle till exempel kunna utgöra ett högre antal strykningar med tanke på att engelskan använder tilltal oftare än svenskan. Visserligen görs detta av artighet (t.ex. anses ett *thank-you* utan påhängt tilltal som till exempel *Sarah, love* eller *sir*, oartigt), vilket det naturligtvis inte handlar om när tilltalet är eller innehåller en svordom, men den engelska syntaxen "kräver" detta led. En strykning av denna kategori skulle alltså bara öka det idiomatiska i undertexterna och därför kännas som ett naturligt val, men endast tre av 11 **tilltal** innehållande en svordom stryks i materialet. Det kan ju tänkas att undertextaren medvetet har velat behålla autenciteten av originalspråket genom att behålla tilltalen. Om sådan färgning av översättningar skriver Martin Gellerstam i "Om svenskan i översättningar från engelskan" (1989).

Det allra vanligaste ingreppet är dock **utbyte**. I denna ingreppsstrategi hamnar funktionskategorierna **förnekelse** och **förbannelse** samt undergrupperna **tilltal** och **substantiv/fraser** i funktionskategorin **nedvärdering**. Här kan sägas att den sistnämnda kategorin **substantiv/fraser** (som t.ex. *it's a right load of old bollocks*) måste ersättas av rent grammatiska skäl, eftersom den utgör en nödvändig satsdel. Vad beträffar **förnekelse** (som t.ex. *am I fuck*) och **förbannelse** (som t.ex. *fuck off*) har båda svenska motsvarigheter och kan lätt överföras till idiomatiska svenska uttryck, vilket förmodligen är anledningen till att de hamnar i denna kategori.

Ingreppet **utbyte** är mer komplicerat att analysera än andra ingreppsstrategier, eftersom det för att kunna jämföra svordomar i

ursprungsrepliken med den i undertexten krävs graderingsskalor av gravheten i svordomarna på de båda språken. Genomgående kan sägas att den av mina analyser av ingreppet **utbyte** där svordomarna graderas efter styrka tyder på högre nedtonande effekt än den där ingen sådan gradering görs. Det vill säga att svordomar i källspråket ofta byts ut till svordomar av lägre gravhet i målspråket, enligt min graderingsskala. Men graderingsskalor är problematiska att använda som variabel i en analys, därav mitt val att göra ”dubbla” analyser av kategorin **utbyte**, eftersom de är beroende av aktualitet och omfattande undersökningar för att kunna anses som tillförlitliga.

Men även om svordomars gravhet kan vara svår att fastställa, och kanske till och med kan vara personlig, vill jag avslutningsvis ventilera mina tankar kring ungdomars flitiga användande av den engelska svordomen *shit*. Eftersom svenskans *skit* inte anses vara en särskilt grov svordom accepteras det nya låneordet *shit* och tillskrivs automatiskt samma gravhet som det svenska ordet. I engelskan är denna svordom grövre (enligt min bedömning) och om svenska ungdomar använder uttrycket när de talar engelska ger de kanske ett annat intryck än vad som är avsett. Här tror jag att undertextning skulle kunna vara en bidragande orsak till denna relativt nya ”falska vän” och hoppas att en framtida forskning kring undertextning, och då särskilt kring nyansskillnader i originaltexter jämfört med undertexter, kan öka medvetenheten om effekten av till exempel ”nedtonade” svordomar i undertexter.

Litteraturförteckning

- Andersson, Lars-Gunnar (1985). *Fult språk*. Stockholm: Lars-Gunnar Andersson och Carlsson Bokförlag AB.
- Blom, Béatrice (1998). *Normer i tv-texting. En socioteknologisk analys av amerikansk talkshow i norsk fjernsyn*. Oslo: Hovedfagsoppgave i nordisk språk och litteratur, Universitetet i Oslo.
- Chesterman, Andrew (1989). *Readings in Translation Theory*. Helsinki: Finn Lectura.
- Eng, Thérèse (2007). *Traduire en une ligne ou en deux*. Växjö : Acta Wexionensia.
- Gellerstam, Martin (1989). ”Om svenskan i översättningar från engelskan”, i: Allén, Sture m.fl. *Orden speglar samhället*. Stockholm: Allmänna förlaget.
- Gullin, Christina (1998). *Översättarens röst: en studie i den skönlitterära översättarens roll med utgångspunkt i översättningar av Else Lundgren och Caj Lundgren*. Lund: Lund University Press.
- Ingo, Rune (1991). *Från källspråk till målspråk. Introduktion i översättningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Ivarsson, Jan (1992). *Subtitling for the Media: a handbook of an art*. Stockholm: Transedit.
- Ljung, Magnus (2006). *Svordomsboken. Om svärande och svordomar på svenska, engelska och 23 andra språk*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Lomheim, Sylfest (2000). *Skripta på skjermen: korleis skjer tekstning av fjernsynsfilm?* Kristiansand: Høyskoleforlag.
- McEnery, Tony (2006). *Swearing in English. Bad language, purity and power from 1586 to the present*. London & New York: Routledge
- Mesterton, Erik (1979). ”Om omöjligheten och möjligheten att översätta”, i: *Radix* 2:1/1979, s. 121-144.
- Munday, Jeremy (2001). *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. London & New York: Routledge.
- Nordisk TV-teksting : rapport fra en konferanse på Schaffergården* (1989). Oslo: Nordisk språksekretariat

Nationalencyklopedins Ordbok. Internetversion: www.ne.se

Sahlin, Ingrid (2001). *Tal och undertexter i textade svenska tv-program - Probleminventering och förslag till en analysmodell*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis

Schröter, Thorsten (2005). *Shun the Pun, Rescue the Rhyme? The Dubbing and Subtitling of Language-Play in Film*. Karlstad: Karlstad University Studies

Vinay, Jean-Paul & Darbelnet, Jean (1958). *Stylistique comparée du français et de l'anglais : méthode de traduction*. Paris : Didier.

Bilaga: korpus

Filmrepliker ur *Billy Elliot*, 2000, Tiger Aspect Pictures Ltd
Undertexter av SOFTITLER

I nedanstående tabell innebär en blankrad genom båda kolumnerna att repliker och eventuella undertexter har utelämnats. Bortfallet, vilket beror på att repliken inte innehåller kraftuttryck, utgör inte några långa sekvenser.

	replik	undertext
1.	fuck	Fan.
2.	You've been playing my records, you little twat	-Har du spelat mina skivor?
3.	I never played naught	
4.	Knob head	Ditt as.
5.	If dad knew you smoked that stuff he'd go mental	Pappa blir galen om han ser att du röker.
6.	What Fuck off will you	Far åt helvete!
7.	Twat	Jävla lus.
8.	Are your sure you're not going to come	-Ska du inte med?
9.	Am I fuck. It's a right load of old bollocks	-I helvete heller. -Det är ändå bara skit.
10.	No it's not	-Sällan.
11.	It's a load of shite, kicking people in	Det är idiotiskt att ge folk stryk.
12.	Anyway, I don't know why you bother	Varför håller du på med det?
13.	I'm good at it Are you shite	-Jag är bra. -Fan heller.
14.	Look at them gloves man, they went out for ?	Kolla handskarna. De är gamla.
15.	They're my dad's these	De är pappas.
16.	Exactly	Just det.

17.	Well, don't just stand there Elliot	Stå inte bara där.
18.	Oh God, not again, this is man to man combat, not a bloody teadance	Det är en kamp man mot man, inte nån jävla tedans.
19.	What are you doing man? Hit him!	
20.	Crazy. He's just pissing about. Now get stuck in. Give him a belt.	Han bara fånar sig. Kom igen och ge honom en omgång.
21.	Like a fanny in a fit	Han är som värsta flickan.
22.	Billy, hit him!	Slå honom, Billy!
23.	Jesus Christ, Billy Elliot	
24.	You're a disgrace to them gloves, your father and the tradition to this boxing hall.	Du är en skam för handskarna, din far och boxningshallens traditioner.
25.	You owe us 50 pence	Du är skyldig mig 50 pence.
26.	And down	Och ner.
27.	Connie	Connie.
28.	God	
29.	And Debbie, eyes front	Debbie, titta rakt fram.
30.	And five and six and seven and stop	Fem och sex och sju och stopp.
31.	For God's sake. Thank you Mr Braithwaite	För Guds skull. Tack, mr. Braithwaite
32.	Right, into the centre, girls	Till mitten, flickor.
33.	Miss	Fröken?
34.	Miss, the keys	Fröken, nycklarna.
35.	Not now	Inte nu.
36.	Right Mr Braithwaite, the the sun will come cut tomorrow	Vi tar <i>The Sun Will Come Out Tomorrow</i> .
37.	Fat chance	Fan tro't.
38.	Ready and	Klara...
39.	Tony	Tony?
40.	do you ever think about death Fuck off	-Tänker du nånsin på döden? -Käften!
41.	Night night then	God natt.
42.	So you go to ballet every week	Dansar du balett?
43.	Yeah, but don't say anything Why do you need to take lessons	-Ja, men säg inget. -Varför tar du lektioner?
44.	Why do you think, to get better you divie	Vad tror du, tjockskalle? För att bli bättre.

45.	Do you get to wear a tutu Fuck off	-Har du tyllkjol? -Lägg av!
46.	They are only meant for lassies	Det är bara tjejer som har det.
47.	I wear my shorts	Jag har mina shorts.
48.	You ought to ask for a tutu What for	-Du borde ha en kjol. -Varför då?
49.	To dance in I'd look a right <i>dickhead</i>	-Att dansa i. -Och se ut som en <i>idiot</i> .
50.	I think you'd look wicked	Du skulle vara jättesnygg.
51.	Come on	Kom.
52.	Find a place on that bloody wall	Leta upp ett märke på väggen...
53.	And focus on that spot	och fokusera på den punkten.
54.	Then wip your head round and come back to that spot	Sen snurrar du på huvudet och tittar på märket igen.
55.	Prepare	Klara!
56.	One and two and Fuck it	-Ett och två och... -Fan.
57.	You look like a right <i>wanker</i> to me son	Du ser ut som en <i>idiot</i> .
58.	We're all fucked if you forget that We're fucked anyway	-Vi sitter i skiten om du glömmer det! -Det gör vi ändå!
59.	What the hell is he up to	Vad gör han?
60.	No I don't Yes you bloody well do	-Det gör jag inte. -Det gör du visst.
61.	Who do you think I am	Vem tror du att jag är?
62.	You know quite nicely	Det vet du mycket väl.
63.	What	Vad?
64.	What are you trying to say dad	Vad är det du menar?
65.	You're asking for a hiding, son. No I'm not, honest	-Du ber om stryk. -Nej, jag lovar.
66.	Yeah, ballet ballet	
67.	It's not just <i>poofs</i> , dad. Some ballet dancers are as fit as athletes	Det är inte bara <i>ffjollor</i> . En del är lika vältränade som idrottsmän.
68.	What about that Wayne Sleep, he was a ballet dancer	Och Wayne Sleep var balettdansare.
69.	Wayne Sleep Aye	-Wayne Sleep? -Ja.
70.	Listen son, from now on you	Du kan glömma det där med

	can forget about the <i>fucking</i> ballet	baletten.
71.	You can forget the <i>fucking</i> boxing as well	Du kan glömma boxningen också.
72.	I'm <i>busting my arse</i> for those 50 pences and ya	Jag <i>sliter hårt</i> för mina 50 pence och du...
73.	No, from now on you stay here, you look after your nana	Du får stanna hemma och se efter mormor.
74.	Got that	Fattar du?
75.	Good	Bra.
76.	They use to say I could have been a professional dancer if I'd had the training.	De sa att jag kunde blivit en riktig dansös.
77.	Will you just shut up	Kan du hålla tyst?
78.	I hate you	Jag hatar dig!
79.	You're a bastard	Du är ett as!
80.	If they had a ballot they'd be back tomorrow it's just a few bloody comies, stirring things up	Om de röstade skulle de vinna. De är bara några bråkiga kommunister.
81.	Let's face they haven't got a leg to stand on	De har inte en chans.
82.	Who doesn't	Vilka då?
83.	The minors	Gruvarbetarna.
84.	Oh for fuck's sake Billy if you want to <i>piss about</i> with your little mates that's fine with me	Om du vill <i>leka med</i> dina kompisar, så gör det.
85.	Alright, alright don't loose your blob	Ja, ja sluta babbla.
86.	Blob	"Babbla".
87.	Miss, you don't fancy me do you	Ni stöter väl inte på mig?
88.	No Billy, funnily enough I don't	Nej, konstigt nog gör jag inte det.
89.	Now, piss off	Stick nu.
90.	<i>Piss off yourself</i>	<i>Stick själv.</i>
91.	What does your dad say	Vad säger din pappa?
92.	He doesn't know <i>Fucking hell</i>	-Han vet inget. -Åh, <i>fan</i> .
93.	What do you reckon	Vad tror du?
94.	I think you shouldn't bother	Du ska nog inte försöka.
95.	Why not	Varför inte?

96.	I'd miss you	Jag skulle sakna dig.
97.	<i>Fucking hell</i>	
98.	You weren't thinking of taking them with you	Du tänkte väl inte ta med dig den?
99.	If you just want to stand around	Om du bara vill stå...
100.	getting the shit kicked out of you, that's your future	och ta emot stryk, så gör det.
101.	Some of us are ready to fight back for months They are already after you for fuck's sake	-En del tänker slå tillbaka. -De är redan efter dig.
102.	You're no good to us in jail	Du gör ingen nytta på kåken.
103.	I don't plan on getting caught	Jag åker inte fast.
104.	What's going on You, get back to bed,	-Vad är det? -Gå och lägg dig igen.
105.	Both of you	Båda två!
106.	Fuck you	Far åt helvete.
107.	Put it down	Lägg ner den.
108.	Are you going to stop me I warned you	-Stoppar du mig? -Jag varnar dig.
109.	You haven't got it in you man, you're finished	Du klarar inget. Du är slut!
110.	Since mum died you're nothing but a useless <i>twat</i> - what the fuck are you going to do about it	Sen mamma dog är du en värdelös <i>nolla</i> . Vad ska du göra åt det?
111.	Stop it	Sluta!
112.	What the fuck are you looking at	Vad fan glor du på?
113.	No	Nej!
114.	<i>Shit</i>	
115.	I'm sorry	Förlåt.
116.	It's alright for you – it's not you that has to do it	Det är lätt för er. Ni behöver inte göra det.
117.	I know You don't know anything	-Jag vet. -Ni vet ingenting.
118.	What do you know in your posh house with a husband who <i>pisses</i> himself	Vad vet ni, som bor i ett lyxigt hus med en man som <i>kissar ner sig</i> ?
119.	You're the same as everybody else, all you want is to tell me what to do	Ni är som alla andra. Ni vill bara bestämma över mig!
120.	No, wait a minute	Vänta lite.

121.	Look, I don't want to do your stupid <i> fucking </i> audition	Jag vill inte gå på den idiotiska uttagningen.
122.	You only want to do it for your own benefit	Ni vill att jag ska göra den för er skull!
123.	Look, Billy	Billy...
124.	Because your a failure Don't you dare talk to me like that	-För att ni är misslyckad! -Våga inte säga så till mig.
125.	You don't even have your own dancing school	Ni har inte ens en riktig dansskola.
126.	you're stuck in some crummy boxing hall	Ni är fast i en sketen boxningshall!
127.	Don't pick on me cause you fucked up your own life	Jävlas inte med mig för att ni har sabbat ert liv!
128.	Wanker	Ditt as!
129.	Keep away from there, son	Håll dig härifrån.
130.	<i>Shit</i>	
131.	Tony	Tony!
132.	Tony come back	Tony, kom tillbaka!
133.	Who <i> the fuck </i> are you?	Vem är du?
134.	I think we'd better go inside.	Vi går in.
135.	I've been in a <i> fucking </i> cell all night	Jag har suttit i en cell...
136.	And you come round here talking <i> (a) fucking (b)shite </i>	och du kommer hit och snackar <i> (b)skit. </i>
137.	And you	
138.	<i>Fucking </i> ballet	<i>Jävla </i> balett!
139.	What are you trying to make a <i> (a) fucking (b)scab </i> for the rest of his life, look at him	Försöker du göra honom till en <i> (b)svikare? </i> Se på honom.
140.	He's only eleven for <i> fuck's sake </i>	Han är ju bara 11.
141.	You've got to start training from when you're young Shut it	-Man måste börja träna tidigt. -Håll käften.
142.	I'm not having any brother of mine running around like a right <i> twat </i> for your gratification	Min bror ska inte bli en <i> fjolla </i> för ditt höga nöjes skull.
143.	Excuse me, this is not for my gratification	Det är inte för min skull.
144.	And what good is it going to do him, you're not taking him away	Vad gör det honom för nytta?

145.	He's only a bairn, what about giving him a childhood	Han är bara ett barn. Hans barndom, då?
146.	I don't want a childhood, I want to be a ballet dancer	Jag vill bli balettdansare.
147.	And anyway what do you know about it	Och vad kan du?
148.	What qualifications have you got	Vad har du för kvalifikationer?
149.	I haven't come here to defend myself	Jag är inte här för att försvara mig.
150.	For all we know you might be some <i>fucking</i> nutter	Du kanske är en knäppskalle.
151.	We could get the <i>fucking</i> social on to you	Vi kan ringa socialen.
152.	You should calm yourself down son	Lugna ner dig lite.
153.	So you say he can dance	Så han kan dansa?
154.	Well, go on then	Sätt igång, då.
155.	Let's see this <i>fucking</i> dancing	Nu ska vi se hans dans.
156.	This is ridiculus	Det här är löjligt!
157.	If you're a <i>fucking</i> ballet dancer then let's be having you	Om du är dansare, visa vad du går för.
158.	Don't you dare What sort of a teacher are you	-Du skulle bara våga! -Vad är du för en lärare?
159.	He's got the chance to dance and now you're <i>fucking</i> telling him not to	Han har chansen att dansa och du säger att han inte får.
160.	Dance you little <i>twat</i>	Dansa!
161.	No, so piss off, he's not doing anymore <i>fucking</i> ballet	Far åt helvete. Han ska inte dansa mer!
162.	And if you go anywhere near him again I'll smack you, your middleclass cow	Går du nära honom får du på käften, medelklasskärring.
163.	You know nothing about me you sanctimonious little <i>shit</i>	Du vet inget om mig, din förbannade <i>skitstövel!</i>
164.	He won't grow up to race whippets, grow leeks or piss his wages up the wall	Han ska varken spela på hundar eller supa upp lönen.
165.	Listen, he's been with me	Han har varit med mig...
166.	<i>Fucking</i> great Christmas this has been.	Vilken <i>jävla</i> jul.
167.	It's <i>fucking</i> freezing in here	Det är skitkallt här.
168.	What's this Just put it on	-Vad är det? -Ta på dig den.
169.	A tutu	En tyllkjol.

170.	George, George there's someone in the club This kangaroo	-George, det är nån i klubben. -Och kängurun...
171.	is wanking away over it, right	Runkar över den...
172.	And he's called Norman	och han heter Norman
173.	And then round the corner came this wallaby	Och runt hörnet kommer en vallaby.
174.	(a)Shut up (b) poof	-(a)Håll tyst, (b)ffolla.
175.	Fuck off	-Skit ner dig.
176.	Is that the lot then	Är de alla?
177.	Fucking hell, I never thought I'd see you down here	Det var som <i>fan</i> . Tänk att du kom hit.
178.	Things change, aye	Tiderna förändras, eller hur?
179.	Right you, name	Namn?
180.	Jackie Elliot	Jackie Elliot.
181.	I'm glad to see that you come to your senses	Kul att du tog ditt förnuft till fånga.
182.	Who is a big man now, aye	Vem är stor i truten nu, va?
183.	Dad	Pappa!
184.	what <i>the fuck</i> are you doing	Vad håller du på med?
185.	Dad, you can't go back not now	Gå inte tillbaka, inte nu!
186.	Look at the state of us man	Se på oss!
187.	What have we got to offer ? You can't do this now	-Vad har vi att ge Billy? -Du får inte!
188.	Not now, not after everything we've been through	Inte nu! Inte efter allt vi gått igenom!
189.	It's for wee Billy	Det är för Billys skull!
190.	He could be a <i>fucking</i> genius for all we know	Tänk om han är ett geni.
191.	For fuck's sake you can't do this man	Du kan inte göra så här, för helvete!
192.	Dad, dad	
193.	He's only 11 for <i>fuck's sake</i>	Han är bara 11 år.
194.	He's a kid He's just a <i>fucking</i> little kid	Han är bara ett litet barn.
195.	I'm sorry, I'm sorry	Förlåt mig.
196.	Please I'm sorry son	-Snälla! -Förlåt mig.
197.	We're finished son	Vi är slut!
198.	What choice have we got	Vad har vi för val?
199.	Let's give the boy a <i>fucking</i> chance Please	-Vi måste ge pojken en chans! -Snälla.

200.	Please don't do this to me dad	Gör inte så här mot mig.
201.	We'll find him some money, we'll find it for him	Vi ordnar pengar åt honom.
202.	What <i>the fuck</i> is he doing Tony	Vad gör han?
203.	It's okay, he's gonna be okay	Det är lugnt. Han klarar sig.
204.	Just get him out of here Tony	Ta honom härifrån.
205.	Go on, leave it, leave it	Stick. Försvinn.
206.	Let's go home	Nu går vi hem.
207.	Here, it was a <i>toss up</i> between a new punchbag or you	Vi <i>valde</i> mellan en ny sandsäck och dig.
208.	This lot is not even enough for the bed and breakfast man	Det räcker inte ens till ett rum.
209.	Forget about it, you're dreaming	Glöm det. Du drömmar.
210.	Look he's <i>fucking</i> scrabbling around for 50 pences	Ni skramlar ihop 50 pence.
211.	You've got to do better than that.	Ni måste få ihop mer.
212.	How, I'm gonna have a raffle at the welfare	Hur då? Jag ska ordna lotteri på socialen.
213.	And I'm gonna organize a concert	Jag ska arrangera en konsert.
214.	Thanks, George	Tack, George.
215.	Dad	Pappa!
216.	dad for <i>fuck's sake</i>	Pappa, för <i>helvete!</i>
217.	I've changed my mind	Jag har ångrat mig.
218.	Get back in. Don't be so stupid.	Gå in igen. Var inte så korkad.
219.	Are you alright	Hur är det?
220.	What's the matter It was a waste of <i>fucking</i> time	-Vad är det? -Det var bara slöseri med tid.
221.	Don't be upset, it's only a stupid audition	Ta det lugnt. Det är bara en löjlig uttagning.
222.	It's alright <i>Fuck off</i>	-Det gör inget. - <i>Stick och brinn.</i>
223.	There's always next time Look <i>fuck off</i> will you	-Det kommer fler chanser. -Kan du <i>lägga av?</i>
224.	You bird bastard	Böggjävvel!
225.	What on earth is going on here	Vad pågår här?
226.	How did it go	Hur gick det?
227.	<i>Shit</i>	

228.	He did it, he fucking did it, he got in	Han kom in! Han kom in, för fan!
229.	Hoy, dancing boy	Danskillen!
230.	We'll miss the bus, Billy Will you stop being an old fucking woman	-Du missar bussen. -Var inte en sån kärring.
231.	What <i>the hell</i> are you doing here, I wouldn't have missed it for the world	-Vad gör du här? -Jag hade aldrig velat missa det.